

DOSTLUK VE MUHABBET

Her insanın hayâtında nice dostlar, dostluklar vardır. Ama zaman olur bunları bazı basit sebepler yüzünden terk eder, hatta dost olduklarımızla aramıza mesafeler koyar, onları unuturuz. Belki de bu konularda bir hayli söz söyler, kendimizi haklı çıkarmaya çalışırız; gerçek sebebini aradığımız zaman aslında çok önemli şeyler olmadığımızı görebiliriz.

Gerçek dost kim, dostluklarımız neye dayalı olarak meydana gelir veya ne sebeple hitâma erer? Dostumuzdan hep tatlı sözler mi bekleriz; yoksa bazen dostun acı söylediği de olur mu; olmalı mı?

Bizim medeniyetimizde “*hubb*”un da “*buğz*”un da Allah için olduğu ifade edilmektedir. Birini sevmeye ve bir dostumuza tavır almada ölçümüz bu esas olmalıdır. Dostlar edinmek kadar, muhabbeti, sadâkati, vefâyı devam ettirmek de önemlidir. Esas dostluğun refah ve bolluk günlerinde değil, “*kara gün*”lerde belli olduğunu; maddî ve mânevî darlık zamanlarında, elimizde avucumuzda ne varsa dostların yardımına koşup, onların yanlarında yer almanın lüzumunu hiç unutmamalıyız. Sadece dostlarımızdan gelen selâmı almak yetmez, haber alamadığımız zaman, bizi aramadılar diye onları unutmamalı, bilakis hâl ve hâtırlarını sormayı kendimize şiar edinmeliyiz.

Kulluğumuzu gereği gibi yapamamak da her türlü nimetleriyle bize hayât veren Cenâb-ı Hak bizim gerçek dostumuzdur. Bu dünyadaki dostluklarımız O'nun gösterdiği ölçülere uygun ise dâim olmalı, değilse gördüğümüz aksaklıkları, yapılması gerekenleri yine O'nun gösterdiği şekilde birbirimize hatırlatmalıyız. Çünkü sevdiklerimizde de, hoşlanmadıklarımızda da ölçü Hakk'ın bizim için ortaya koyduğu ölçüler olmalıdır.

Hulûsî Efendi aşağıdaki gazelinde bize muhabbet ve dostlukta ölçümüzün ne olacağını göstermektedir. Bu dostluk ve muhabbet ister yâr-ı Hakîkî olan Cenâb-ı Hak (azze ve celle) olsun, isterse hayatımız boyunca kazandığımız dünyalık dostlarımız olsun.

Hulûsî Efendi bu şiirinde, “Dostumuzdan üzerimize yağmur gibi sıkıntılar gelse de bunları muhabbet esintileri görmeliyiz. Bizler güle ulaşmak için dikenlerin incitmesine aldırmamalıyız. Çünkü sonunda rengi ve kokusuyla hoşnud olacağımız güzel bir çiçeği elde etmek vardır.” diyerek bize çok güzel bir ölçü koymaktadır.

Darlık ve bolluğun, ferahın ve hüznün, zenginlik ve fakirliğin, sıhhat ve hastalığın, velhâsıl hayır ve şerrin O'ndan geldiği şuuruna ermeli ve “Hoştur bana Senden gelen” diyebilmeli, “Umulur ki sizin için hayır gördüklerinizin arkasında şer, şer gördüklerinizin arkasında da hayır vardır.” düstûrunu benimsemeliyiz.

Gazelin Metni

1. Yağarsa başa dosttan her belâ lutfu saâdet bil Safâ-yı hâtır eyle bahtı bârân-ı muhabbet bil
2. Gülün vashn dilersen hâr-ı nâdândan keder çekme Muhabbet geşt ü zârında am cânna râhat bil
3. Belâ baln yiye fark etmedi vasl ile hicrân Tahammül eyle yârın cevrine mahz-ı inâyet bil

4. Ser-i kûyun tavâf et Ka'be-i maksûdu istersen Gubâr-ı hâk-i pâyı ol da yârın ayn-ı rü'yet bil

5. Unut ârif isen yârından özge ilm ü irfân Neyi bildinse andan başka hep ilmi cehâlet bil

6. Cemâl-i bâ-kemâlinin Hulûsî ol da hayrâm Bu sûret âleminden geç de her hâlin hakîkat bil

Gazelin Açıklaması

1. Eğer dostundan türlü belâlar yağacak olursa, sen bunu sanki bir muhabbet yağmuru kabul et. Dostundan geldiği için bunları birer lutf ve mutluluk olarak bil.

2. Eğer güle ulaşmak için nasıl dikene katlanmak gerekiyorsa, gül gibi olan dostuna kavuşmak istiyorsan câhillerin senin yoluna koydukları dikenleri, engelleri görünce elem çekme. Muhabbet için çıkmış olduğun yolculukta karşılaştığın sıkıntılardan dolayı gönlün ferah olsun.

3. Sonunda muhabbete, dosta kavuşmak ümidi olduğundan bu yolda çekilen belâların tadı bal gibidir; o balın tadını alan için kavuşma veya ayrılık gibi kavramlar yoktur artık. Bundan dolayı sevgili dostundan gelen cevri ü cefâyı, sıkıntıları kendin için birer lutf olarak kabul eyle.

4. Kâbe gibi arzu duyduğun maksadına ulaşmak istiyorsan, sevgilinin, dostunun bulunduğu yeri ziyaret et; yârının ayak bastığı toprakta bir toz parçası ol ki, o zaman kendini görmüş gibi olursun.

5. Eğer gerçek ârif isen yârdan (Cenâb-ı Hak) başka ilim ve irfânla uğraşmayı unut. Onun bilgisinden başka ne biliyorsan hepsini cehâlet olarak bil.

6. Ey Hulûsî! Cenâb-ı Hak'ın kemâl mertebesinde olan cemâlinin, güzelliğinin hayrâmı ol da, bu dünyanın zâhirinden vaz geç. Her varlıkta olan hikmeti, hakîkati tefekkür eyle.

* Prof. Dr.